

JYX

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Haaparanta, Leila; Reuter, Martina

Title: In memoriam : Lilli Alanen (1941-2021)

Year: 2021

Version: Published version

Copyright: © Suomen Filosofinen Yhdistys ry, 2021

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Haaparanta, L., & Reuter, M. (2021). In memoriam : Lilli Alanen (1941-2021). Ajatus : Suomen filosofisen yhdistyksen vuosikirja, 78, 15-26. <https://journal.fi/ajatus/article/view/125137>

In memoriam:
Lilli Alanen (1941–2021)

Professori emerita Lilli Alanen kuoli vaikeaan sairauteen Helsingissä 22. lokakuuta 2021. Hän oli syntynyt Porissa 16. lokakuuta 1941. Alanen teki Suomessa ja Ruotsissa merkittävän uran etenkin filosofian historian tutkijana ja opettajana. Opettajana ja väitöskirjojen ohjaajana hän ehti kasvattaa usean filosofisukupolven. Pohjoismaiden lisäksi Alasen vaikutus näkyy erityisen vahvana Pohjois-Amerikassa, jossa hän toimi pitkäaikaisena vieraana useissa yliopistoissa.

Varhainen ura Suomessa

Lilli Alanen vietti lapsuutensa Noormarkussa ja Helsingissä. Vuonna 1959 nuori ylioppilas muutti Ranskaan ja suoritti Sorbonnen yliopistossa alemman korkeakoulututkinnon psykologian alalta. Palattuaan Suomeen vuonna 1963 Alanen aloitti filosofian opinnot Helsingin yliopistossa. Seuraavan vuosikymmenen alussa hän opiskeli jälleen Ranskassa, jossa hän paneutui Descartesin ja muiden varhaismodernien ajattelijoiden filosofiaan. Vuonna 1975 hän jatkoi opintojaan Helsingissä Erik Steniuksen oppilaana. Opettajaa ja oppilasta yhdisti laaja kiinnostus filosofian historiaan, jota he tutkivat tekstejä tarkkaan eritellen ja kriittisesti argumentoiden (opintovuosista ks. lisää Tuusvuori 2014).

Vuonna 1982 Alanen väitteli Helsingin yliopistossa tutkimuksellaan *Studies in Cartesian Epistemology and Philosophy of Mind*. Työn toisessa osassa hän paneutui Descartesin ensim-

mäistä periaatetta "Cogito, ergo sum" koskeneeseen vilkkaaseen keskusteluun, jossa näkyvinä oli kaksi kilpailevaa tulkintaa: toisen mukaan periaatteessa oli kyse päättelystä, toisen, Jaakko Hintikan puolustaman tulkinnan mukaan "Cogito, ergo sum" oli ymmärrettävä performatiiviksi. Kirjan toinen tutkimus koski Descartesin psykofyysistä dualismia. Alanen päätyi sille kannalle, että Descartesin esittämä dualismin puolustus ei ollut kestävä ja että Descartes itsekin oli tietoinen todistuksen ongelmista. Alanen myös kyseenalaisti tulkintoja, joiden mukaan Descartes olisi ajatellut, että meillä voisi olla suoraa tietoa yksityisistä emootioistamme ja mielentiloistamme.

Alasen tärkeä ystävä ja keskustelukumppani Helsingin yliopiston Filosofian laitoksella oli Ilkka Patoluoto, joka tunsi monipuolisesti poliittisen ajattelun historiaa. Näissä keskusteluissa syntyi idea kirjoituskokoelmasta, jossa otettaisiin kriittisen tarkastelun kohteiksi filosofian klassikoina pidettyjen miesten naiskäsitteet ja filosofiset perustelut, joilla nämä tukivat näkemyksiään. Leila Haaparanta ja Terhi Lumme tulivat mukaan kirjaprojektiin, jonka tuloksena ilmestyi kolmen naisen toimittama teos *Nainen, järki ja ihmisarvo* (Alanen, Haaparanta ja Lumme 1986). Kirjan kirjoittajiksi saatiin mukaan useita tutkijoita, muiden muassa Erik Stenius, joka erityisesti halusi osallistua kirjahankkeeseen. Teosta kiitettiin, mutta jonkin verran myös arvosteltiin: monet tuon ajan feministit pitivät miesfilosofien ajatteluun kohdistuvaa kiinnostusta ja heidän väitteidensä kriittistä ja argumentoivaa tarkastelua "miehisen järjen" hyväksyntänä. Alanen oli omalla työllään esimerkkinä opiskelijoille ja tutkijoille, jotka halusivat kyseenalaistaa helppoja ja yksinkertaistavia erotteluja ja ajatusmalleja. Hänen kokoelmassa ilmestynyt laaja kirjoituksensa tarkasteli Platonin ja Aristoteleen näkemyksiä, jotka koskivat naisen asemaa valtiossa. Artikkelisi sai kiitosta muun muassa tavastaan pohtia filosofian ja perhe-elämän yhdistämisen mahdollisuuksia (Reuter 1986). Alasen huoli naisten asemasta akateemisessa yhteisössä ei jäänyt tutkijankammioon; hän oli myös käytännön toimija, joka puolusti rohkeasti naispuolisia kollegojaan. Hän ei uskonut sen riittävän, ettei kukaan aktiivisesti estä naisia akateemisella uralla. Hän

korosti toistuvasti, että tarvitaan vaikuttavia toimia naisten aseman parantamiseksi.

Alasella oli paljon ystäviä suomalaisten filosofien keskuudessa. Hän osallistui säännöllisesti Suomen Filosofisen Yhdistyksen niin sanottuihin yhden sanan kollokvioihin ja loi niidenkin kautta tiiviit yhteistyösuhteet eri yliopistojen filosofian historian tutkijoiden kanssa. Kollokvioista ensimmäisiä oli vuonna 1983 rakkauden filosofiaa käsitellyt tutkijatapaaminen, jonka pohjalta Alanen myös toimitti kirjoituskokoelman *Rakkauden filosofia* Ilkka Niiniluodon ja Esa Saarisen kanssa (Saarinen, Alanen ja Niiniluoto 1984). Omassa esitelmässään ja artikkelissaan Alanen tarkasteli kartesiolaista teoriaa emotioista ja rakkaudesta. Vuonna 2015, 32 vuotta *Rakkaus*-kollokvion jälkeen, Alanen oli kutsuttuna pääpuhujana, kun Jyväskylän yliopistossa järjestettiin kollokvio otsikolla *Sukupuoli*. Hän käsitteli esitelmässään Annette Baierin Hume-tulkintaa (Alanen 2016).

Vaikutteita maailmalta

Lilli Alasen uran tärkeä vaihe oli tutkijavierailu Yhdysvaltoihin Pittsburghin yliopistoon lukuvuonna 1985–86. Siellä alkoi hänen ystävyytensä Annette Baierin kanssa. Baier oli Alaselle tärkeä esikuva sekä filosofina että naisena, joka sai äänensä kuuluviin filosofian ”poikakerhoissa”. Baierin tavoin Alanen yhdisti filosofian historiaan kohdistuvan kiinnostuksensa tunteita sekä niiden mielen- ja moraalifilosofista merkitystä koskeviin nykykeskusteluihin. Alasen työ näiden nykyfilosofian aiheiden parissa huipentui artikkeliin ”What are Emotions about?” (Alanen 2003a) ja teokseen *Commonality and Particularity in Ethics*, jonka Alanen toimitti yhdessä Sara Heinämaan ja Thomas Wallgrenin kanssa (Alanen, Heinämaa ja Wallgren 1997). Teoksen lähtökohtana oli Turussa 1993 järjestetty yhteispohjoismainen konferenssi *Ethics and Understanding*. Alanen kuului pääjärjestäjiin yhdessä Lars Hertzbergin kanssa. Konferenssi ja teos toivat yhteen varsinkin Wittgensteinin myöhäisfilosofiasta ammentavia moraalifilosofisia keskusteluja. Teokseen kirjoittivat

Baierin lisäksi muun muassa Cora Diamond, Raimond Gaita ja Peter Winch.

Vuosien 1985 ja 1986 Pittsburghin vierailulla Alanen kiinnostui myös Wilfrid Sellarsin mielenfilosofiasta sekä tekoälyn historiallisista juurista. Nämä teemat kytkeytyivät Leila Haaparannan Sellarsin ajattelua ja tekoälyä koskeviin sekä fenomenologian, analyttisen filosofian ja pragmatismien varhaisvaiheita käsitteleviin tutkimuksiin ja opetukseen. Kahden tutkijan dialogista kehkeytyi 1980- ja 1990-luvun vaihteessa tekoälyn ja kognitivismien filosofisia perusteita käsitellyt yhteinen Suomen Akatemian tutkimusprojekti ja siihen liittynyt, monia uskollisia opiskelijoita koonnut seminaari Helsingin yliopistossa. Projekti järjesti Alasen aloitteesta Tampereella Veikko Rantalan johtaman tutkimusprojektin kanssa konferenssin, joka oli tärkeä avaus myös tohtorikoulutuksen kehittämässä. Se oli Suomen filosofian ensimmäinen suuri tutkijatapaaminen, johon opettajat kutsuivat ulkomaisia yhteistyökumppaneitaan kommentoimaan kanssaan suomalaisten väitöskirjantekijöiden valmistelmia esitelmää.

Alasen ja Haaparannan yhteistyö jatkui Peter Gärdenforsin vetämässä pohjoismaisessa tutkimusprojektissa, jonka teemana oli intentionaalisuus ja jossa aiheita käsiteltiin fenomenologian, analyttisen perinteen ja kognitiotieteen sekä niiden varhaismodernin ja modernin taustan kautta. Ryhmään kuuluivat myös Sara Heinämaa ja Martina Reuter. Suomalaisten naisten ryhmä herätti huomiota pohjoismaisissa yliopistoissa, joissa naispuolisia filosofeja ei juuri tuohon aikaan ollut.

Tärkeisiin filosofisiin keskustelukumppaneihin kuului myös G. H. von Wright, johon Alanen tutustui 1970-luvulla työstäessään väitöskirjaansa. *niin & näin* -lehden haastattelussa Alanen kehuu von Wrightin mukanaan tuomia kansainvälisiä tuulahduksia ja toteaa: "Tuskin olisin saanut mitään valmista ilman [...] hänen tutkijaseminaariaan, johon meidät kaikki vuorollamme kutsuttiin esitelmöimään englanniksi" (Tuusvuori 2014, 9). Oppilaan suhde opettajaansa muuttui 1980- ja 1990-luvuilla ystävyudeksi. Vuonna 1986, jolloin von Wright täytti 70 vuotta, Alanen järjesti yhdessä Lars Hertzbergin ja Juhani Pietarisen

kanssa juhlakonferenssin Turussa. Myöhemmin ystävyiden piiriin kuului keskeisesti myös Frederick Stoutland, jonka kanssa Alanen solmi toisen avioliittonsa 1992. Stoutlandin mielen- ja toiminnanfilosofia sai paljon vaikutteita von Wrightiltä, ja aviopuolisoiden keskusteluiden kautta Alanen seurasi tiiviisti nykyfilosofista tutkimusta silloinkin, kun oma työ painottui yhä enemmän filosofian historiaan.

Descartesin, Elisabethin, Spinozan ja Humen tutkija

Vuonna 1996 Alanen järjesti René Descartesin 400-vuotispäivän johdosta kansainvälisen konferenssin Helsingissä. Konferenssi ja siihen pohjautuva kokoomateos (Aho ja Yrjönsuuri 1999) toivat yhteen monia tutkijoita, jotka säilyivät Alasen läheisinä työtovereina koko hänen tutkijauransa ajan. Konferenssia järjestessään Alanen oli saavuttanut kansainvälisen läpimurtonsa artikkelilla "Descartes's Dualism and the Philosophy of Mind" (Alanen 1989). Siinä hän haastoi Gilbert Rylen tulkinnan, jonka mukaan Descartes näkee minuuden henkenä, joka on ulkokohteisesti liitetty ruumiskoneeseen ("ghost in a machine"). Alanen korosti Descartesin *Meditaatioiden* kuudennen meditaation merkitystä. Siinä ranskalaisfilosofi kehittelee käsitystään mielen ja ruumiin yhteydestä ja korostaa, että minuus kokonaisuudessaan koostuu molemmista osioista. Kiinnostus mielen ja ruumiin yhteyteen johti Alasen tutkimaan Descartesin jaottelun mukaisesti yhtäältä mielen passioita ja toisaalta sen aktioita eli tahdonakteja. *Sielun liikutuksissa* Descartes kuvaa passiot laajana kategoriana, johon kuuluvat tunteiden – ilon, pelon, rakkauden – lisäksi myös aistihavainnot ja älyn havainnot, esimerkiksi havainto matemaattisesta todistuksesta. Näitä yhdistää se, että on jokin olio, joka vaikuttaa sieluun. Tahdonaktit puolestaan ovat riippuvaisia vain sielusta itsestään. Kuviota monimutkaistaa entisestään se, että mielellä on passioita myös kaikista omista aktioistaan.

Teoksessaan *Descartes's Concept of Mind* (2003b) Alanen keskittyy tutkimaan mielen passioiden ja aktioiden välistä metafyyssistä ja fenomenaalista suhdetta. Miten on mahdollista, että sama olio, mieli, on samanaikaisesti sekä aktiivinen että passiivinen? Miten nämä kaksi erottuvat kokemuksessamme? Myöhemmissä tutkimuksissaan Alanen syventyi myös yksittäisiin passiioihin, kuten rakkauteen (Alanen 2019), joista hän oli jo aiemmin kirjoittanut.

Alanen kirjoitti paljon sekä tahdon tietoteoreettisesta että sen moraalifilosofisesta merkityksestä. Tutkijoita jakaa etenkin kysymys, onko tahto Descartesin mukaan niin vapaa, että voimme kieltää myös ilmeisen todet havainnot. Alanen kuului niihin, jotka pitivät Descartesia radikaalin vapauden kannattajana (Alanen 2003b, 242). Hänen tutkimukselleen oli ominaista syvällinen keskiaikaisen tradition tuntemus. Hän korosti, että Descartes jakoi aristoteelisen-tomistisen tradition käsityksen, että äly pyrkii luonnostaan kohti totuutta. Descartesin suorittama ”korttien uusjako” koostui siitä, että hän antoi tahdolle kaikki mielen aktiiviset kyvyt, jolloin älylle jää vain passiivinen kyky havaita ja tunnistaa totuuksia (Alanen 2014a, 177–178).

Descartes kehitti moraalifilosofista käsitystään passioiden ja vapaan tahdon suhteesta monivuotisessa kirjeenvaihdossaan Böömin prinsessa Elisabethin kanssa. Kiinnostus näihin aiheisiin teki Alasesta myös Elisabethin filosofisen ajattelun tutkimuksen pioneerin (Alanen 2003c; 2004). Vasta ilmestyneeseen Elisabethin ajattelua käsittelevään kokoomateokseen Alanen osallistuu luvulla, jossa hän kiinnittää huomiota siihen, että Elisabeth, toisin kuin Descartes, ei kieltänyt mahdollisuutta, että mieli olisi paitsi ajatteleva, myös ulottuvainen (Alanen 2021; ks. Elisabethin kirje Descartesille 1.7.1643). Tästä lähtökohdasta käsin Alanen löytää yhtäläisyyksiä Elisabethin kannan ja Spinozan hiukan myöhemmin kehittämän mieli-ruumis-ongelman ratkaisuyrityksen väliltä. Spinoza tunnetusti ajatteli, että on vain yksi substanssi, joka on sekä ajatteleva että ulottuvainen.

Spinoza oli Alasen viimeinen suuri filosofinen intohimo. Alanen ehti saavuttaa myös tämän filosofin tutkijana merkittä-

vän kansainvälisen maineen (Alanen 2011; 2012; 2017). Hän tarkasteli samoja teemoja, joita oli käsitellyt Descartes-tutkimuksissaan, nimittäin Spinozan käsityksiä, jotka koskivat minuuden metafyyisistä perustaa ja yksittäisiä passioita. Descartesin ja Spinozan välillä on suuria eroja, mutta myös yhtäläisyyksiä. Alanen kiinnostui jo Descartesia tutkiessaan siitä, miten mieli voi olla samanaikaisesti aktiivinen ja passiivinen. Spinozan kohdalla tämä ongelma nousee keskeiseksi, eikä Spinoza hyväksy Descartesin ratkaisuyritystä, jonka mukaan tahto on aktiivinen ja äly passiivinen.

Alanen tutki muun muassa Spinozan käsitystä ylpeyden passiosta ja sen merkitystä itseymmärrykselle (Alanen 2012). Vielä kuluneen syksyn aikana hän viimeisteli artikkelia, jossa hän tutkii Jumalan rakastamisen merkitystä passioita hillitsevän moraaliterapian näkökulmasta. Hän argumentoi, että Jumalan rakastamisen korkein muoto, puhdas älyllinen rakkaus, ei ole luonteeltaan lainkaan affekti eli se ei sisällä mitään passiivista, vaan on esteetön älyllinen aktiivisuus (Alanen ilmestyy).

Mannermaisten 1600-luvun ajattelijoiden lisäksi Alanen tutki myös Hume'n filosofiaa. Hume-tutkijana Alanen sai paljon vaikutteita Annette Baierin tulkinnoista, ja häntä kiinnostivat erityisesti Hume'n persoonan käsite ja passioiden rooli persoonan rakentumisessa (Alanen 2005; 2006; 2014b; 2016).

Professoriksi Uppsalaan

Vuonna 1997 Alanen siirtyi Helsingin yliopistosta teoreettisen filosofian professoriksi Uppsalan yliopistoon. Hän jäi tästä virasta eläkkeelle vuonna 2008. Hän oli Ruotsin ensimmäinen naispuolinen filosofian professori. Professuurin alaksi oli määriteltä filosofian historia, ja yliopisto loi edellytykset alan tohtorikoulutuksen kehittämiseksi. Tohtorinkoulutus, tiiviisti järjestetyt tutkijatapaamiset ja lukuisat kansainväliset vieraat vaikuttivat ratkaisevasti siihen, että hiukan unohduksissa ollut filosofianhistoriallinen tutkimus elpyi useissa ruotsalaisyliopistoissa.

Pian Uppsalaan asettumisen jälkeen Alanen järjesti yhdessä Krister Segerbergin kanssa kansainvälisen konferenssin *Reconsidering the Canon: Feminist Work on the History of Philosophy*. Konferenssi kokosi yhteen joukon eri-ikäisiä ja uransa eri vaiheissa olevia tutkijoita. Se jätti pysyvän jäljen vuosituhannen vaihteessa viriävään filosofian historian feministiseen tutkimukseen ja loi pohjan yhteistyöverkostoille, jotka ovat myös laajemmin edistäneet feministisen filosofian kehitystä pohjoismaissa. Konferenssin anti siirtyi seuraaville sukupolville Alasen ja Charlotte Wittin toimittaman kokoomateoksen välityksellä (Alanen ja Witt 2004).

Uppsalan vuosina Alasen yhteys Suomen yliopistomaailmaan säilyi ennen kaikkea Simo Knuutilan johtamien Suomen Akatemian filosofianhistorian huippuyksiköiden kautta. Vuosina 2002–2007 Alanen johti *History of Mind* -huippuyksikön varhaismodernin filosofian osiota ja tarjosi yhteistyössä Knuutilan kanssa monille nuoremmille tutkijoille hyvät puitteet pitkäjänteiselle tutkimustyölle. Alanen kutsui myös suomalaisia oppilaita ja kollegoja vierailemaan Uppsalaan lyhyemmiksi ja pidemmiksi ajoiksi. Näin hän rakensi maiden välisen tiiviin yhteistyön, jonka pohjalta syntyi muun muassa hänen 60-vuotispäivänsä aikoihin julkaistu kokoomateos (Lagerlund ja Yrjön-suuri 2002) ja 75-vuotispäivän kunniaksi järjestetty juhlaseminaari Helsingissä sekä seminaarin pohjalta toimitettu teos (Reuter ja Svensson 2019).

Uppsalan vuodet olivat Alasen kansainvälisen tutkijauran vakiintumisen vuodet. Yhteydenpito Yhdysvaltoihin oli tiivistä. Alanen osallistui muun muassa Amerikan filosofisen yhdistyksen APA:n konferensseihin ja työskenteli pitkäköjä jaksoja muun muassa Chicagon yliopistossa 2004 ja UC Berkeleyssä 2009. Vuonna 2018 hänet valittiin American Academy of Arts & Sciences kunniajäseneksi. Vähän ennen eläkkeelle siirtymistään Alanen käynnisti Riksbankens Jubileumsfond -säätiön rahoittaman tutkimushankkeen *Understanding Agency: Conceptions of Action, Human Nature and Value in the Western Philosophical Tradition* (2008–2013). Uppsalan lisäksi hankkeeseen osallistui tut-

kijoita Tukholman, Södertörnin, Lundin ja Jyväskylän yliopistoista, ja siinä tehty tutkimus kattoi laajan joukon ajattelijoita antiikista Mary Wollstonecraftiin ja Hannah Arendtiin (Remes, Halldenius, Ekenberg ja Myrdal 2014).

Opettajana Lilli oli vaativa, mutta rakentava. Huolenpito ja inhimillinen lämpö näkyivät tavassa, jolla hän kohtasi oppilaansa. Hän ohjasi lukuisia väitöskirjoja Suomessa ja Ruotsissa, ja yhteistyökumppanina hän vaikutti moniin nuorempiin tutkijoihin.

Lempeä jättiläinen

Lillin elämä tutkijana, opettajana, työtoverina ja ystävänä on jättänyt ison jäljen. Kansainvälisten kollegojen esittämissä suurvalitteluisissa Lillia luonnehdittiin osuvasti muun muassa ”lempeäksi jättiläiseksi”. Jättiläinen osasi kuitenkin myös tulistua. Lilli ei pokkuroinut. Hän osasi ottaa terävästi kantaa, jos hän koki, että jokin vääräys vaati puuttumista asiaan. Vaikka hän oli avoin ja rakensi yhteistyötä kollegojensa kanssa, hän halusi myös vetäytyä hiljaisuuteen ja tutkiskella ajatuksia mielessään, jotta voisi tavoittaa jotakin selvää ja tarkkaa.

Lillin vanhemmat olivat vuorineuvos Harry Gullichsen ja professori (h.c.) Maire Gullichsen, joka oli nykytaiteen ja muotoilun tukija ja yksi Artekin perustajaosakkaista. Tuleva filosofi varttui kosmopoliittisessa kodissa, jossa ylläpidettiin tiiviitä yhteyksiä varsinkin Ranskaan ja jossa naiset saivat ottaa tilaa. Tutkijayhteisön arjessa Lillin perhetausta näkyi ennen kaikkea hänen kyvyssään koota ihmisiä ympärilleen. Hän oli ex tempore -kutsujen mestari, joka tarjosi seminaarien ja konferenssien osallistujille mahdollisuuden jatkaa keskusteluja epämuodollisissa merkeissä kotonaan, sen jälkeen kun virallinen ohjelma oli loppunut.

Filosofian lisäksi Lilli vaikutti Suomen kulttuurielämään tukien ja edistäen sitä. Nuorena hän oli töissä Galerie Artekissa ja osallistui näyttelyiden järjestämiseen. Kiinnostus taiteeseen säilyi loppuelämän. Hän toimi Maire Gullichsenin Taidesäätiön

puheenjohtajana sekä monena vuonna Maire-a-säätiön hallituksen jäsenenä ja tuki säätiöiden toimintaa myös taloudellisesti.

Lilli solmi ensimmäisen avioliittonsa taidemaalari Sakari Alasen kanssa 1964, ja he saivat kolme lasta. Vuosien myötä Lillistä tuli laajan perhepiirin *mater familias*, jonka huolenpito kattoi lasten ja lastenlasten lisäksi myös toisen aviomiehen Fred Stoutlandin sekä kahden veljen perheet. Pian eläköitymisen jälkeen hän joutui kohtaamaan suuren surun, kun vanhin hänen lapsistaan kuoli hyvin nopeasti edenneeseen syöpään. Hän jäi leskeksi toisesta avioliitostaan 2011.

Kotiseutu Porissa oli Lillille tärkeä. Hän vietti siellä paljon aikaa elämänsä loppuun asti runsasta puutarhaa hoitaen. Työn ohella Lilli rakasti ruoanlaittoa sekä perheen ja ystävien kokoamista yhteisiin juhliin. Sairauden aikana sileäkarvainen collie Theo oli rakasta seuraa sohvalla ja lyhenevillä kävelyretkillä Yyterin metsässä.

Kirjoittajat kiittävät Harry Alasta, Lars Hertzbergiä, Peter Myrdalia, Frans Svenssonia ja Anna Tornivuorta avusta.

*Leila Haaparanta
Martina Reuter*

Kirjallisuus

- Aho, Tuomo ja Mikko Yrjönsuuri (toim.) (1999) *Norms and Modes of Thinking in Descartes (Acta Philosophica Fennica 64)*. Helsinki: Societas Philosophica Fennica.
- Alanen, Lilli (1982) *Studies in Cartesian Epistemology and Philosophy of Mind (Acta Philosophica Fennica 33)*. Helsinki: Societas Philosophica Fennica.
- Alanen, Lilli (1989) "Descartes's Dualism and the Philosophy of Mind", *Revue de Métaphysique et de Morale* 77 (3), 391–413.
- Alanen, Lilli (2003a) "What Are Emotions about", *Philosophy and Phenomenological Research* 67 (2), 311–334.
- Alanen, Lilli (2003b) *Descartes's Concept of Mind*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.

- Alanen, Lilli (2003c) "Descartes ja Elisabeth – filosofinen dialogi?" teoksessa S. Heinämaa, M. Reuter ja M. Yrjönsuuri (toim.), *Spiritus animalis: Kirjoituksia filosofian historiasta*. Helsinki: Gaudeamus, 215–248.
- Alanen, Lilli (2004) "Descartes and Elisabeth: A Philosophical Dialogue?" teoksessa L. Alanen ja C. Witt (toim.) *Feminist Reflections on the History of Philosophy*. Dordrecht: Kluwer, 193–218.
- Alanen, Lilli (2005) "Reflections and Ideas in Hume's Account of the Passions" teoksessa J. Jenkins, J. Whiting ja C. Williams (toim.) *Persons and Passions: Essays in Honor of Annette Baier*. Notre Dame, Indiana: University of Indiana Press.
- Alanen, Lilli (2006) "The Powers and Mechanisms of the Passions" teoksessa S. Traiger (toim.) *The Blackwell Guide to Hume's Treatise*. Oxford: Blackwell.
- Alanen, Lilli (2011) "Spinoza on the Human Mind", *Midwest Studies in Philosophy* XXXV, 4–25.
- Alanen, Lilli (2012) "Spinoza on Passions and Self-Knowledge: The Case of Pride" teoksessa M. Pickavé ja L. Shapiro (toim.) *Emotion and Cognitive Life in Medieval and Early Modern Philosophy*. Oxford: Oxford University Press, 234–254.
- Alanen, Lilli (2014a) "The Role of Will in Descartes' Account of Judgment" teoksessa K. Detlefsen (toim.) *Descartes' Meditations: A Critical Guide*. Cambridge: Cambridge University Press, 176–199.
- Alanen, Lilli (2014b) "Personal Identity, Passions and the True Idea of the Human Mind", *Hume Studies* 40 (1), 3–28.
- Alanen, Lilli (2016) "Persoonat ja heidän passionsa Annette Baierin Hume-tulkinnassa", suom. M. Tuominen, teoksessa K. Rolin, O-P. Moisio, M. Reuter ja M. Tuominen (toim.) *Sukupuoli ja filosofia*, 128–150.
- Alanen, Lilli (2017) "The Metaphysics of Affects or the Unbearable Reality of Confusion" teoksessa M. Della Rocca (toim.) *The Oxford Handbook of Spinoza*. Oxford: Oxford University Press, 314–342.
- Alanen, Lilli (2019) "Self and Will in Descartes's Account of Love" teoksessa M. Reuter ja F. Svensson (toim.) *Mind, Body, and Morality: New Perspectives on Descartes and Spinoza*. New York & London: Routledge, 239–258.
- Alanen, Lilli (2021) "The Soul's Extension: Elisabeth's Solution to Descartes's Mind-Body Problem" teoksessa S. Ebbersmeyer ja S. Hutton (toim.) *Elisabeth of Bohemia (1618–1680): A Philosopher in Her Historical Context*. Cham: Springer, 145–161.

- Alanen, Lilli (ilmestyy) "Love and Objective Reality in Spinoza's Account of the Mind's Power over the Affects", *Australasian Journal of Philosophy*.
- Alanen, Lilli, Leila Haaparanta ja Terhi Lumme (toim.) (1986) *Nainen, järki ja ihmisarvo: Esseitä filosofian klassikoiden naiskäsitteistä*. Helsinki: WSOY.
- Alanen, Lilli, Sara Heinämaa ja Thomas Wallgren (toim.) (1997) *Commonality and Particularity in Ethics*. Houndmills & London: Macmillan.
- Alanen, Lilli ja Charlotte Witt (toim.) (2004) *Feminist Reflections on the History of Philosophy*. Dordrecht: Kluwer.
- Lagerlund, Henrik ja Mikko Yrjönsuuri (toim.) (2002) *Emotions and Choice from Boethius to Descartes*. Dordrecht: Kluwer.
- Remes, Pauliina, Lena Halldenius, Tomas Ekenberg ja Peter Myrdal (2014) *Att förstå mänsklig handling: Slutrapport från ett forskningsprojekt* (Rj:s Skriftserie 3). Tukholma: Riksbankens Jubileumsfond & Makadam.
- Reuter, Martina (1986) "Kvinnan, förnuftet och mänskovärdet", *Studentbladet* 9.5.1986, 4.
- Reuter, Martina ja Frans Svensson (toim.) (2019) *Mind, Body, and Morality: New Perspectives on Descartes and Spinoza*. New York & London: Routledge.
- Saarinen, Esa, Lilli Alanen ja Ilkka Niiniluoto (toim.) (1984) *Rakkauden filosofia*. Helsinki: WSOY.
- Tuusvuori, Jarkko S. (2014) "Professori Lilli Alasen vieraana: Kokeilen ja tapellen omille teille", *niin & näin* 21 (1), 6–12.